

Programul preelectoral
Tarlev – UCM
Un nou curs pentru Republica Moldova

Preambul

În marea diversitate a lumii contemporane, a cărei populație numără peste șase miliarde de oameni, exista un mic teritoriu cu doar câteva milioane de locuitori. Acest picior de plai - Moldova, este locul unde cu secole în urma s-a născut poporul nostru, și-a construit propriul stat, în care locuim noi astăzi, și unde vor continua să trăiască generațiile viitoare. Moldova este Patria noastră, casa noastră părintească. Nu exista obiectiv mai important pentru partidul nostru decât grija fata de cetățenii Moldovei, pentru bunăstarea casei noastre comune, creșterea nivelului de trai al tuturor locuitorilor, edificarea unui stat de succes și prosper. Poporul Moldovei, in perioada de criza, nu așteaptă din partea politicianilor reiterarea clișeeleor ideologice devansate de timp, nu mai poate tolera promisiuni și lozinci sterile. Poporul moldovenesc așteaptă, în primul rînd, rezolvarea eficienta a problemelor existente, realizarea unei politici pragmatice și realiste.

Uniunea Centrista din Moldova declara cu încredere și responsabilitate - noi ne lansam în politică pentru a scoate țara din criză, a îmbunătăți viața poporului, a asigura bunăstarea întregii țări.

Analiza situației create și scenariile dezvoltării Moldovei

La începutul noului secol s-a conturat o anumită dinamică pozitivă în dezvoltarea Republicii Moldova, fapt ce s-a manifestat prin creșterea PIB-ului, lichidarea datoriilor și majorarea salariilor și pensiilor, crearea noilor locuri de munca, demararea programelor de dezvoltare rurală, computerizarea instituțiilor de învățămînt preuniversitar, gazificarea localităților.

Înșă în virtutea mai multor circumstanțe, de ordin obiectiv și subiectiv (cataclisme naturale; erori în politica externă și ca urmare, serioasele dificultăți apărute în relațiile economico-comerciale cu o serie de state; nesoluționarea problemei transnistriene; lipsa unei politici de cadre adecvate, managementul slab la toate nivelele puterii executive etc.) puterea politică actuală nu a reușit să schimbe cardinal situația, în mare parte, defavorabilă și să creeze premisele necesare pentru a face ireversibil trendul pozitiv. Astăzi, cu toții cunoaștem că actuala putere și-a epuizat potențialul. Ea și-a pierdut dinamismul, creativitatea, capacitatea de reacție adecvată la provocările cotidiene. Actuala putere a devenit un scop in sine, serios distanțându-se de popor. În schimbul dialogului cu societatea, aceasta recurge tot mai frecvent la pîrghii dictatoriale, substituind principiile democratice cu un stil autoritar de guvernare. Republica Moldova, conform principalilor indicatori ai nivelului de trai, precum ar fi starea sănătății populației și longevitatea, calitatea educației, asigurarea cu locuințe, mărirea salariilor și pensiilor, starea ecologică și o serie de alți parametri importanți, rămîne cu mult în urma statelor dezvoltate.

Pe lînga aceste dificultăți, Moldova are și alte probleme specifice, care, de asemenea, necesită soluționare imediată. Ne referim, în primul rînd, la „starea înghețată” deja de peste 17 ani a conflictului transnistrian, ce a provocat dezbinarea teritoriala, economica și politică a Moldovei, impactul fiind extrem de dur asupra întregii societăți. Ne îngrijoreaza emigrarea masivă a cetățenilor moldoveni la munca peste hotare, în acest sens țara pierzîndu-și „fondul de aur al națiunii” - tineri, energici, cu studii, care n-au găsit posibilități de valorificare a propriilor puteri, cunoștințe și capacități în țară. O deosebita îngrijorare provoacă situația din sistemul de învățămînt și cel al sănătății. În primul rînd, menționăm salariile mici ale specialiștilor; nivelul jos de înzestrare tehnico-materială a școlilor, instituțiilor de învățămînt superior, spitalelor; calitatea joasă a serviciilor

educaționale și medicale. Probleme serioase se înregistrează în sistemul administrației de stat și cel judiciar, calitatea dialogului dintre societatea civilă și puterea politică, garantarea drepturilor și libertăților omului, asigurarea libertății mijloacelor de informare în masă. Produce îngrijorare și faptul că guvernarea se face a nu vedea apropierea crizei economico-financiare și, ascunzându-și „capul în nisip”, demonstrează că nu se întimplă nimic serios. În condițiile în care se păstrează aceeași abordare defectuoasă în soluționarea problemelor sociale și economice, dezvoltarea sistemului politic și societății civile, ajustarea relațiilor de politică externă în baza faimoasei „politici oscilante”, Moldova este sortită să se dezvolte în baza unui scenariu inert, care deja ne-a adus în faza stagnării, iar în consecință, va provoca, în mod inerent, regresul.

Și mai prost se prefigurează scenariul, ce vizează venirea la putere a partidelor radicale. În afară de inevitabilele perturbări sociale și economice, perspectivei izbucnirii unui nou conflict armat pe Nistru, acest proces ar putea direcționa spre pierderea suveranității naționale și dispariția statului moldovenesc de pe harta politică a lumii. Statul are nevoie de schimbări inteligente și realizate, este nevoie de venirea în politică a unui nou flux de forțe - competente, înalt pregătite din punct de vedere profesional, capabile să gândească de sine stătător și să ia decizii adecvate.

Republica Moldova și poporul său au nevoie de o alternativă rațională, direcționată spre viitor. Această alternativă, o nouă cale și noi orizonturi pentru Moldova, planul consolidării unui stat eficient sunt propuse de Programul preelectoral al Partidului Uniunii Centriste din Moldova.

Izvoarele spirituale moldovenești. Valorile, principiile și prioritățile naționale

Oamenii nu pot exista fără valori, care fiind expresia unor idealuri, consolidează societatea, formează esența spirituală a vieții, determină direcția de dezvoltare a țării. Pierderea valorilor direcționează inevitabil spre erodarea și dispariția comunității, societății, statului. Uniunea Centristă din Moldova consideră că una din sarcinile socio-spirituale cheie, rezidă în păstrarea și consolidarea credinței strămoșești, a familiei, tradițiilor și obiceiurilor, specificității noastre moldovenești, statalității și suveranității naționale. Astăzi, când criza economică și spirituală erodează țara, familia este în decadență, individualismul și egoismul exacerbate a devenit o normă a existenței, doar revenirea la izvoarele spirituale moldovenești pot salva națiunea, statul și familia de la dispariție. Noi trebuie să socializăm Moldova dintr-o nouă perspectivă, or concepînd-o doar într-o permanentă stare de decadență, ca pe o țară subdezvoltată, săracă, mică și nefericită, insistînd asupra negării specificului identitar, ar înseamnă să nu-ți iubești Patria, propriul popor, meleagul unde te-ai născut. Nimeni nu ne va respecta, dacă vom ignora propria ființă și propriile izvoare spirituale.

Noi vrem să edificăm un stat bazat pe drept, democratic și competitiv, în care să trăiască și să activeze oameni de succes cu familii prospere, care își câștigă o decență existență prin propria muncă în propria țară. Noi chemăm spre a cunoaște propria istorie, spre a cinsti memoria marilor noștri înaintași, domnitori, comandanți de oști, oameni de cultură și știință. Noi trebuie să ne mândrim cu patria noastră, să manifestăm dragoste și respect față de meleagul natal, să păstrăm și să consolidăm frumoasele caracteristici ale poporului moldovenesc: demnitatea, optimismul, ospitalitatea, solidaritatea, toleranța, mândria de neam și tradiții, spiritul de gospodar, pacifismul.

Astăzi în Moldova sunt structuri sociale și politice, care încearcă a dezbină societatea, contrapunînd oamenii, inoculîndu-le dușmănia, intoleranța, xenofobia, ura, încercînd deseori să-i atragă în conflicte cu prietenii și vecinii noștri de secole. Toate acțiunile Uniunii Centriste din Moldova, actuale și de perspectivă, sunt și vor fi în deplină concordanță cu interesele naționale ale Moldovei. Scopul strategic al partidului rezidă în restabilirea unității teritoriale a țării, depășirea cu succes a crizei economice, dezvoltarea economiei bazată pe cunoaștere și a societății informaționale, instituționalizarea statului social, bazat pe drept.

Noi vrem să edificăm o Moldova a cărei cetățeni, spunînd: „Eu îmi iubesc Țara”, totdeauna să poată completa cu mândrie: „Pentru că îmi este bine să trăiesc în ea”. Partidul politic Uniunea Centristă din Moldova consideră, că misiunea de a ridica considerabil calitatea vieții întregului

popor, prin grija față de fiecare cetățean, este prioritară și de maximă importanță. Suntem convinși - bunăstarea fiecărui om constituie bunăstarea Țării. Partidul consideră, că atingerea acestui obiectiv strategic poate fi conceput și materializat doar prin conjugarea sistemică a acțiunilor puterii și societății civile. Un prim pas în acest sens ar putea fi Pactul „Împreună în numele Moldovei”, în care vor fi determinate principiile de unificare și consolidare a eforturilor noastre. Aceste principii se axează pe:

- consolidarea continuă a statalității moldovenești și edificarea unui stat eficient;
- neutralitatea Republicii Moldova, neparticiparea ei la acțiunile structurilor și blocurilor militare;
- promovarea politicii de formare în jurul Republicii Moldova a „centurii statelor prietene”, transformarea țării noastre într-o „punte” comunicațională, care ar asigura conexiunea intereselor Est-Vest;
- recunoașterea credinței ortodoxe drept temelie spirituală a societății moldovenești, manifestarea respectului față de celelalte confesiuni religioase;
- consolidarea națiunii moldovenești în baza poliethnismului existent, concepută drept o familie civică, unita prin legătura strânsă de scopuri și aspirații;
- reglementarea pașnică a diferendului transnistrian în baza integrității teritoriale a Moldovei;
- edificarea unui veritabil stat de drept și democratic, în care toți sunt egali în fața legii, iar statul poartă raspundere efectivă în fața cetățenilor.

Obiectivele social-economice pentru perioada anilor 2009-2013

Uniunea Centristă din Moldova își pune ca sarcină să realizeze următorii indici calitativi și cantitativi, care vor asigura o viață decentă pentru cetățenii Moldovei:

- a pune bazele funcționale pentru majorarea longevității medii - pînă la 68-70 ani;
- majorarea graduală a mediei salariale (care nu va fi mai mic de quantumul minim de existență) pînă la 700 de euro și a pensiei pînă la 300 de euro;
- asigurarea absolvenților școlilor, colegiilor, instituțiilor de învățămînt superior cu „primul” loc de muncă;
- crearea, în fiecare an, a nu mai puțin de 100 mii locuri noi de muncă;
- majorarea „capitalului matern”: pentru primul copil - pînă la 10 000 lei, pentru cel de-al doilea - pînă la 20 000 de lei, pentru cel de-al treilea copil - pînă la 30 000 de lei;
- construirea a nu mai puțin de 5 mii locuințe sociale anual, din contul statului și darea lor în arendă tinerilor specialiști la prețuri preferențiale, cu transmiterea ulterioară a acestora celor care au activat 10 ani, conform studiilor și specialității (în mod prioritar cadrelor didactice și lucrătorilor medicali);
- realizarea programelor de stat cu privire la dezvoltarea satului moldovenesc - „Creșe și grădinițe de copii la sate”, „Studii competitive pentru elevii din mediul rural”, „Medicina de calitate la sate”, „Apă curată pentru sate”, „Noi locuri de muncă la sate”, „Produse agricole ecologice”.

Edificarea unui stat eficient

Este necesar de a edifica un stat puternic și competitiv, care ar dispune de mecanisme eficiente și de resursele necesare pentru consolidarea unei Moldove prospere. Pentru o buna realizare a acestor sarcini și atingerea scopurilor scontate este necesara:

Reforma constituțională

În principiu, apreciind pozitiv locul și rolul actualei constituții în societatea moldovenească, partidul consideră, în același timp, necesar de a introduce următoarele modificări, care ar putea fi calificate drept „pachet al dreptății”:

- A introduce norma constituțională „Moldova - stat social”, esența căruia va fi direcționată spre crearea condițiilor de asigurare a unui trai decent și libera dezvoltare a persoanei.
- A restabili institutul de alegere al președintelui țării direct de către alegatori.
- A institui dreptul de a exprima, prin referendum, vot de neîncredere Președintelui și Parlamentului Republicii Moldova, în cazul în care aceste instituții ale puterii politice nu-și onorează atribuțiile constituționale și/sau încalcă grav prevederile Constituției.
- A fortifica institutul democrației directe. Cetățenii, partidele, asociațiile obștești, acumulând numărul necesar de semnături (15 mii) vor avea dreptul de a interveni în parlament cu inițiative legislative.
- A acorda dreptul cetățenilor pentru a se adresa în Curtea Constituțională pe probleme ce vizează constituționalitatea unor acte normative.
- A determina statutul și a extinde drepturile opoziției parlamentare. A atribui opoziției parlamentare dreptul de a desemna reprezentanți în funcția de conducători ai Curții de Conturi, Procuraturii Generale, 2 din 3 avocați parlamentari; de a iniția organizarea unor referendumuri.
- A consfinți în Constituție, statutul de credință Ortodoxă, drept „religie a majorității cetățenilor țării”.
- Instituirea dreptului poporului de a exprima, prin referendum, vot de neîncredere Parlamentului Republicii Moldova în cazul în care Parlamentul nu-și onorează atribuțiile constituționale și/sau încalcă grav prevederile Constituției.

Reformarea sistemului electoral

Consideram oportună trecerea de la alegerea deputaților în parlament în baza listelor de partid și principiul „Moldova o unica circumscripție” la sistemul alegerilor în conformitate cu sistemul electoral mixt, care se axează pe îmbinarea a doua sisteme de reprezentare: proporțional și majoritar după cum urmează:

- Modificarea Codului electoral, având în vedere aplicarea sistemului electoral mixt, potrivit căruia 70 de deputați vor fi aleși pe circumscripții electorale cu un singur mandat, iar 31 de deputați în baza sistemului electoral proporțional.
- În cazul în care Parlamentul nou ales se va dovedi instabil și ineficient, ceea ce ar putea conduce la dizolvarea lui, Uniunea Centristă din Moldova va pleda pentru schimbarea imediată a sistemului electoral și desfășurarea alegerilor anticipate în baza noului sistem electoral.

Uniunea Centristă din Moldova va promova în Parlament proiectul de modificare a Codului electoral, deja elaborat, prin care va insista la stabilirea unor norme precise, clare, rigide și eficiente, capabile să garanteze exprimarea liberă, legală și adecvată a voinței politice a cetățenilor la alegeri, precum și sancționarea dură a concurenților electorali și reprezentanților acestora pentru fraudarea alegerilor. Ținând cont de gravitatea consecințelor fraudelor electorale, se propune:

- Dizolvarea partidului și excluderea acestuia din alegeri, în cazul în care partidul respectiv se face vinovat de săvârșirea fraudei electorale, care a condus la obținerea majorității de mandate în Parlament, ceea ce ar echivala cu uzurparea puterii de stat.
- Tragerea la răspundere penală a membrilor organelor electorale și a reprezentanților concurenților electorali (partidelor, candidaților independenți), vinovați de săvârșirea fraudelor electorale, prin aplicarea pedepsei sub forma de amendă de la 150 pînă la 10000 unități convenționale sau privarea de libertate de la 5 la 25 ani.

Reforma sistemului judiciar

- Examinarea oportunității instituirii și funcționării în țară a Curții de jurați.
- Modificarea art.122 din Constituția Republicii Moldova, având în vedere asigurarea reprezentării societății civile în componența Consiliului Superior al Magistraturii cu cel puțin 50+1 din

membrii CSM, fapt ce va diminua influența factorului politic și predominarea interesului corporativ al magistraților în activitatea și deciziile CSM, asigurând un control eficient al societății civile asupra puterii judecătorești în condiții de transparență, exigență, obiectivitate și de independență a judecătorilor față de ramurile puterii legislative și executive (Parlament-Președinție-Guvern).

- Stabilirea unor norme-garanții, capabile să asigure funcționarea independentă a CSM, exercitarea nestingherită de către CSM a atribuțiilor prevăzute în art.123 din Constituție, care stipulează univoc, că anume CSM "asigură selectarea, numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători”.
- Condiționarea dreptului Parlamentului și al Președintelui Republicii Moldova de a respinge numirea în funcție a unui judecător doar o singură dată, respingerea fiind motivată în scris și făcută publică. Acest drept urmează a fi garantat prin sesizarea Curții Constituționale de către CSM.
- Uniunea Centristă din Moldova este dispusă să inițieze schimbarea sistemului constituțional de formare a autorităților judecătorești, având în vedere instituirea mecanismului de alegere directă, de către popor, a judecătorilor în primele instanțe și în instanțele de apel cu participarea nemijlocită la acest proces a Consiliului Superior al Magistraturii.

În opinia UCM, realizarea măsurilor propuse va contribui la sporirea semnificativă a independenței puterii judiciare, a eficienței și calității actului de justiție, a responsabilității puterii judiciare și a judecătorilor în fața societății.

Combaterea corupției

Uniunea Centristă din Moldova constată faptul că fenomenul corupției a afectat grav domeniile politic și instituțional, economic, judiciar și de ocrotire a ordinii de drept, de instruire și educație, de asistență socială și medicală, investițional și de comerț internațional, subminând însăși statalitatea Republicii Moldova. În scopul creării condițiilor de ordin instituțional, administrativ-organizatoric, funcțional și procesual, necesare pentru dezrădăcinarea corupției, Uniunea Centristă din Moldova propune și va susține principal:

- Revizuirea și ajustarea legislației în vigoare la cerințele normelor convențiilor internaționale în domeniu, inclusiv codurile muncii, administrativ și penal prin introducerea unor norme ce vor preîntîmpina, și vor descuraja orice ispita de corupere, sancționînd legal, întemeiat și dur orice acțiune coruptibilă.
- Revizuirea statutului și a atribuțiilor Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, a departamentelor și serviciilor similare din cadrul MAI, SIS, Procuratura Generală și alte instituții, urmărind scopul de a crea o singură structură specializată, autonomă din punct de vedere administrativ și funcțional, autorizată să exercite atribuțiile de prevenire, depistare și cercetare penală a cazurilor de corupție și supusă doar controlului specific procesual instanțelor judecătorești competente.
- Instituirea Agenției Naționale Anticorupție, în care să fie reprezentate proporțional partidele parlamentare (de guvernare și de opoziție), organizațiile neguvernamentale specializate în domeniu și, care să fie abilitate cu atribuții bine determinate de coordonare și monitorizare a procesului de combatere a corupției la toate nivelele, în toate domeniile și instituțiile publice. Agenția Națională Anticorupție, fiind o instituție reprezentativă și autoritară, va putea supraveghea, controla și asigura realizarea unor acțiuni de ordin politico-juridic, legislativ, organizatoric, publicitar și psihologic, capabile să contribuie la dezrădăcinarea corupției din rîndul autorităților publice, inclusiv din rîndul celor supreme – Parlament, Președinție, Guvern, ministere, departamente, instanțe judecătorești etc.
- Asigurarea transparenței maxime a procedurilor de privatizare, exclusiv prin licitații, tendere, precum și a procesului de utilizare a surselor bugetare.

- Sporirea controlului asupra stării materiale a funcționarilor publici, judecătorilor, procurorilor, colaboratorilor organelor de drept, fiscale, de control și supraveghere, precum și asupra executării de către aceștia a normelor Codului funcționarului public.
- Asigurarea colaborării și interacțiunii cu toate instituțiile financiare internaționale în scopul eliminării căilor, mijloacelor și procedurilor formal-legale, facilitării transferului și păstrării surselor financiare și materiale, dobândite ilegal de către persoanele implicate în acțiuni de corupție, precum și pentru repartizarea mijloacelor scoase ilegal din țară.
- Respectarea cu strictețe a prezumției nevinovăției, interzicerea show-urilor politico-penale.
- Asigurarea transparenței maxime și legal întemeiate a tuturor activităților desfășurate în scopul combaterii corupției, cultivarea spiritului anticorupție, crearea unei atmosfere publice intolerante față de fenomenul corupției.
- Dezrădăcinarea metodică și specială a corupției în afacerile comerciale internaționale, care se manifestă prin comportamentul incompetent, iresponsabil, provocator și meschin al demnitarilor responsabili de gestionarea acestui domeniu, ceea ce subminează iremediabil imaginea și credibilitatea țării în calitate sa de partener în relațiile internaționale.
- Promovarea adoptării următoarelor proiecte de legi: privind activitatea de lobbyism; privind responsabilitatea ministerială; privind Agenția Națională Anticorupție etc.

Inovații și cunoștințe - principiile de bază ale dezvoltării economiei naționale

Noi considerăm, că pe parcursul ultimilor 8 ani Moldova a finalizat etapa acumulării inițiale a capitalului, restabilirea parțială a celor mai importante ramuri economice – industria și agricultura tranzitând într-un proces de „revenire în ascendentă” a economiei, axată în special pe stimularea consumului intern. Urmare a acestui proces către anul 2008 PIB-ul a crescut cu 60% în comparație cu anul 2000. Actualmente este necesar de a impulsiona un nou ciclu de dezvoltare economică, care ar declanșa o eficientă trecere de la economia de consum spre economia dezvoltării; de la economia de deservire spre economia cunoștințelor; de la economia „compradoră” spre economia de export, bazată pe susținerea și stimularea producătorului național.

În acest sens este necesar de a crea condiții favorabile pentru cetățenii întorși de peste hotare și transformarea lor în investitori activi în businessul mic și mijlociu. Economia națională necesită noi oameni, o nouă mentalitate, noi abordări, o nouă și calitativă creștere. În condițiile crizei mondiale trenante, Moldova necesită un „nou curs” - de anticriză, direcționat spre edificarea unui stat social european.

Considerăm, ca acest „curs” presupune următoarele principii:

- 100% garanție de stat pentru depunerile bancare a cetățenilor moldoveni în sistemul bancar național;
- naționalizarea întreprinderilor rentabile, care în situație de criză sunt expuse riscului falimentării;
- susținerea de către stat a sistemului financiar-bancar;
- liberalizarea sistemului economic național, inclusiv a sistemului bancar național, ajustarea funcționării acestora conform standardelor sistemului economico-financiar internațional în scopul asigurării concurenței reale și eficiente pe piața de capital, accesibilității agenților economici și a cetățenilor la sursele de creditare ieftine, de lungă durată și rezonabile pentru dezvoltarea sectorului real al economiei naționale;
- o protecție mai eficientă a producătorului național, inclusiv prin intermediul mecanismelor vamale;
- elaborarea de către guvern a proiectelor investiționale cu participarea statului și agenților economici. Participarea activă a statului la diverse proiecte economice în calitate de actor, dar nu de observator pasiv;
- susținerea activă a acțiunilor de export, în baza unor eficiente mecanisme legislative și fiscale, acordarea de credite preferențiale și susținerea directă de către stat;

- aplicarea activă de către stat a principiului planificării macroeconomice;
- stoparea privatizărilor dubioase a întreprinderilor de stat rentabile prin participarea capitalului comprador, care au un impact nefast nu doar asupra economiei naționale și a nivelului de trai, ci și asupra suveranității și independenței statului moldovenesc;
- aplicarea activă a principiilor parteneriatului social în planificarea macroeconomică cu participarea Patronatului și Sindicatelor care ar avea dreptul de veto pe unele probleme strategice de dezvoltare socială și economică;
- renunțarea categorică de la politica de protejare doar a marelui capital, plasarea presiunii fiscale pe responsabilitatea întreprinderilor mici și mijlocii, fapt considerat pozitiv de către unele forte politice cu viziuni liberale.
- susținerea instituționalizată a întreprinderilor mici și mijlocii, aplicarea mecanismelor fiscale progresive și de stimulare.
- Ajustarea nivelului TVA național la nivelul TVA din țările vecine și a principalilor parteneri comerciali;
- Plafonarea adaosului comercial la unele marfuri și servicii, parvenite din partea agenților economici monopoliști;
- Prelungirea termenului de neimpozitare a dobânzilor din depozite, până în anul 2020;
- Legalizarea veniturilor obținute de cetățenii care lucrează peste hotare, stimulând investirea acestor surse în proiecte investiționale sau depozitarea lor în sistemul bancar național; eliberarea de impozite, pe un termen de 5 ani, pentru cei care vor face investiții în sectorul real al economiei naționale;
- Instituirea impozitului pe obiecte de lux: aur, pietre prețioase, automobile, case de lux etc.

Păstrând și dezvoltând ramurile tradiționale ale economiei naționale, Moldova trebuie să evolueze hotărît spre o nouă dimensiune economică bazată pe cunoaștere și inovații

Pentru realizarea proiectului respectiv este necesar de a include în acest proces instituțiile de învățămînt superior și instituțiile de cercetare științifică. Școala superioară, instituțiile de învățămînt de profil constituie baza dezvoltării economiei bazate pe cunoaștere și inovații.

Soluționarea acestui obiectiv strategic necesită:

- transformarea instituțiilor de învățămînt superior în adevărate Centre științifice, care ar concura nu doar între ele, dar și cu Academia de Științe a Moldovei.
- a forma o nouă structură ministerială – „Educație și Știință”, care ar intermedia formarea comenzilor și elaborarea proiectelor sociale și de stat, ulterior propunîndu-le pe baza de concurs centrelor științifice din țară.
- Academia de Știință a Moldovei devine unul din principalele centre științifice din Republica Moldova, care în același timp, simbolizează semnificația strategică a științei în societate.

În acest sens este necesar de a revedea radical (inclusiv pe cale legislativă) managementul procesului științific și inovațional, atribuindu-i un caracter mult mai dinamic, autonom, responsabil și eficient. Concentrarea în exclusivitate a împuternicirilor organizațional-administrative și financiare în cadrul Academiei de Științe a Moldovei - reprezintă calea sigură spre stagnarea științei, transformarea acesteia într-un simplu mecanism de spălare a banilor.

Pe lînga centrele științifice de baza este necesar de a crea în mod sistemic parcuri tehnologice, tehnoparcuri, centre inovaționale și de engineering, business-incubatoare. În acest context, este necesar de a stimula fondarea unor dotate structuri de știință și producție corporative (grupuri și corporații financiar-industriale, companii-holding) cu scopul de a aplica efectul producerii masive și de concentrare a resurselor în sectoarele decisive ale progresului tehnico-științific. În calitate de direcții magistrale a determina:

- tehnologiile informaționale;
- nanotehnologiile, noile produse și materiale;

- biomedicina, farmaceutica, noile tehnologii de tratament;
- axarea producerii agricole pe biotehnologii, productivitatea solului, fabricarea produselor ecologice;
- surse energetice alternative, microenergetică, conservarea energiei;
- ecologizarea apelor, tehnologiile irigaționale.

A utiliza pe deplin instrumentele investiționale ale statului: formarea și realizarea „bugetului de dezvoltare”, a comenziilor de stat, fondarea la nivel interstatal a companiilor investiționale. A acorda parcurilor tehnologice și tehnoparcurilor dreptul de a importa fără aplicarea taxei vamale, a le elibera de plata impozitelor pe un termen de 10 ani.

Dezvoltarea prioritara a businessului mic si mijlociu

Crearea condițiilor necesare pentru ca orice cetățean să-și deschidă propria afacere. Statul trebuie să creeze la nivel legislativ un sistem complex de motivare pentru bănci, eliberându-le parțial sau total de impozite în funcție de volumul creditelor acordate businessmanilor începători, luându-și asupra sa o parte din riscurile legate de acordarea „creditelor pentru inițierea afacerii”. Trebuie abandonată practica susținerii de către stat a „businessului în ansamblu” prin trecerea la o susținere concretă și direcționată a antreprenoriatului, pentru ca fiecare businessman în funcție de nivelul dezvoltării propriei afaceri, să poată beneficia de susținerea statului. În acest sens, trebuie realizat programul „Start” pentru businessmanii începători. Pentru întreprinderile în proces de dezvoltare - programul „Progres”. Pentru categoria întreprinzătorilor care doresc să-și mărească competitivitatea și se afla la etapa de avansare a businessului, programul „Dezvoltare”. Este oportun de a propune un pachet de programe speciale - agenților economici, care își certifica marfa - „consulting”, „marketing” etc. Direcțiile principale ale dezvoltării businessului mic și mijlociu, care necesită, în primul rând, susținere din partea statului:

- dezvoltarea antreprenoriatului (mărfuri și servicii) în mediul rural;
- întreprinderi create de cetățenii care doresc să se întoarcă în Moldova din țările unde lucrează la moment. Pentru această categorie de întreprinderi create în mediul rural și în care lucrează nu mai puțin de 5 oameni, se propune o vacanță fiscală de 5 ani.

Politica în domeniul privatizării

Schimbarea obiectivelor privatizării – accentul urmează a fi pus nu doar pe veniturile la buget, dar în mod special pe gestiunea lor eficientă, atragerea investițiilor, creșterea salariului și crearea de noi locuri de muncă. Analiza minuțioasă a tuturor concursurilor investiționale și a licitațiilor anterior efectuate de stat și contestarea în judecată a rezultatelor acestora în cazul în care investitorul nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale. În acest caz urmează a fi întreprinse acțiuni de vânzare a proprietății de stat investitorilor de bună-credință. Neadmiterea investițiilor dubioase la concursurile de privatizare a proprietății de stat sau la concursurile care oferă dreptul de a încheia contracte concesionale.

Susținerea producătorilor naționali

Realizarea programului „Cumpăra mărfuri moldovenești”, ce prevede dezvoltarea complexă a sectorului real al economiei naționale. În condițiile crizei mondiale și a realizării măsurilor anticriză, Uniunea Centristă din Moldova se pronunță categoric pentru diminuarea considerabilă a achizițiilor de mărfuri de larg consum de import din surse bugetare, interzicerea achiziționării de către comitetele de tender a întreprinderilor, organizațiilor și instituțiilor care valorifică mijloace bugetare, a mărfurilor de producție străină (în afară de mărfurile din categoria „importului critic”). Astfel, se va reuși a schimba esențial spre bine situația privind balanța negativă a importului și exportului de producție. Uniunea Centrista din Moldova se adresează către cetățenii țării cu apelul: **Cumpărați**

mărfuri moldovenești! Cumpărați mărfuri industriale și agricole din Moldova! Metodele de baza ale sporirii competitivității mărfurilor moldovenești rezidă în:

- studierea cererii consumatorilor;
- crearea noilor produse;
- stimularea competitivității și limitarea drastică a monopolismului;
- majorarea esențială a calității mărfurilor.

Sarcinile noastre primordiale:

- Diminuarea esențială a ratei procentuale la creditele pentru modernizarea întreprinderilor moldovenești.
- Restabilirea comenzii de stat pentru producătorii naționali.
- Crearea condițiilor favorabile în organele vamale și fiscale pentru exportul produselor moldovenești.
- Elaborarea și adoptarea legii cu privire la protejarea producătorului național.

Dezvoltarea infrastructurii și a sferei serviciilor sociale

Moldova poate deveni o „punte ” între Est și Vest doar în cazul creării unei infrastructuri moderne. Existența unei infrastructuri complexe va mări esențial ritmul de creștere al PIB-ului, nivelul de viață. Modernizarea accelerată și eficientă a infrastructurii Republicii Moldova reprezintă un scop strategic al UCM. Pentru realizarea acestui deziderat Moldova trebuie să participe la Strategia dezvoltării economice a CSI, în programele ce vizează dezvoltarea infrastructurii transportului, precum și la programele Uniunii Europene de dezvoltare a infrastructurii Moldovei. Scopurile de baza:

- Dezvoltarea industriei transporturilor, construirea și modernizarea drumurilor. A construi (moderniza) anual nu mai puțin de 300 km. drumuri naționale și nu mai puțin de 500 km drumuri de importanta locală.
- Modernizarea/dezvoltarea terminalului de la Giurgiulesti, inclusiv a portului de mărfuri/pasageri, construirea unei uzine de prelucrare a petrolului.
- Modernizarea aeroporturilor Chisinău, Mărculești, Bălți, Cahul.
- Conectarea Moldovei la proiectele regionale de construire a magistrelor strategice, coridoarelor de transport.
- Participarea de comun cu RAO EES, Gazprom și alte companii ruse la modernizarea infrastructurii electrice și de transportare a gazului în scopul măririi capacităților de export și tranzit a Republicii Moldova.
- Dezvoltarea și modernizarea rețelei de telecomunicații.
- Realizarea programelor de economisire a resurselor energetice și naturale.
- Implementarea informatizării și dezvoltarea activității economice în baza tehnologiilor noi și sistemului comerțului electronic.

Programul național „Revoluția verde”

Agricultura Moldovei traversează o perioada complicată, în special după cataclismele naturale din anii 2007-2008. Uniunea Centristă din Moldova întrevide în acest sens necesitatea elaborării și realizării Programului național „Revoluția verde”. Scopuri strategice:

- fabricarea produselor ecologice;
- asigurarea înlocuirii importului cărnii, a produselor din carne, din lapte, fructelor și legumelor proaspete, congelate și conservate cu produse autohtone;
- dezvoltarea potențialului de export al cerealelor în concordanta cu creșterea consumului griului pe piața internă;

- dezvoltarea ramurii viticole;
- dezvoltarea mediului rural;
- crearea liniilor de producție în localități; construirea depozitelor moderne, pentru păstrarea producției agricole;
- eliberarea întreprinderilor agricole și a fermierilor de plata tuturor impozitelor, pe un termen de 5 ani;
- demararea unei linii de creditare de lungă durată, nu mai puțin de cinci ani, cu rata dobânzii de 3-5%;
- protecția solurilor de eroziuni;
- instituirea controlului de stat asupra utilizării produselor chimice în agricultură.

Dreptul de proprietate asupra pământului îl pot deține doar cetățenii Republicii Moldova care trăiesc în țară și sunt preocupați de prelucrarea acestuia. Crearea sistemului de protecție eficientă a drepturilor țăranilor asupra pământului și participarea liberă la diferite forme de gospodărie. Apărarea eficientă a drepturilor țăranilor, care dau pământul în arendă, de arbitrarul arendatorilor de rea-credință. Elaborarea business-proiectelor tip, care vizează fabricarea, prelucrarea și păstrarea produselor agrare precum și asigurarea calității lor ecologice. În scopul stimulării antrenării gospodăriilor agricole în practici agrare alternative cu utilizare redusă a substanțelor chimice, considerăm oportună crearea unui fond special de susținere a gospodăriilor ecologice. Sursele financiare ale acestui fond vor fi create prin reținerea a 1-2% din costul substanțelor chimice și semințelor importate de peste hotare. Asigurarea financiară a proiectelor de către băncile comerciale, inclusiv cu garanții de stat. Realizarea programului de implementare a tehnologiilor moderne în complexul agroindustrial. Crearea, cu suportul statului, a unei rețele ramificate de centre de servicii agrare pentru prestarea serviciilor tehnice, agronomice și zootehnice pentru agricultori, a unui sistem bine structurat și eficient de achiziții a mărfurilor agricole.

Dezvoltarea sistemului de irigare în baza tehnologiilor de economisire a apei (irigarea prin picurare).

Organizarea institutului comenzii de stat în agricultură, care să se bazeze pe contracte între producătorii și consumatorii producției agrare. În acest context considerăm, că statul trebuie să țină cont de cheltuielile reale ale țăranilor pentru fabricarea produselor agrare și venitul mediu pe economie.

A interzice practica jefuirii țăranilor prin stabilirea unor prețuri de achiziție extrem de scăzute la grâu, struguri și alte produse agrare. UCM se pronunță pentru îmbunătățirea esențială a subvenționării agriculturii majorând-o de 3-4 ori. Scopul major constă în realizarea standardelor europene în agricultură. Dezvoltarea cooperăției, crearea cooperativelor de prelucrare, comerciale, de asigurare, creditare, de acordare a serviciilor. Crearea împreună cu partenerii străini a corporațiilor agroindustriale, holdingurilor, caselor comerciale, specializate în fabricarea și desfacerea produselor de export („Casa Coniacului din Moldova”, „Merele Moldovei”, „Nucile Moldovei” etc). Crearea în fiecare raion al țării a piețelor necomerciale publice de desfacere a produselor agrare și stabilirea relațiilor directe „producător-cumpărător”. Organizarea anuală a „iarmaroacelor” în țară și peste hotare.

Modernizarea localitatilor

Cheia soluționării problemelor agriculturii rezidă în transformarea și modernizarea satelor. Scopul strategic - crearea **oraselelor agrare**, în cadrul cărora vor fi concentrate capacitățile de producție și infrastructura socială.

Oraselul agrar trebuie să dispună de infrastructura socială adecvată - creșă și grădiniță de copii, școală, punct medical, centru comercial și casa de cultură, casa de deservire socială, cafenea, baie publică și spalatorie.

Fiecare casa trebuie asigurata cu apa din apeduct si incalzire autonoma sau centralizata.

Orasele agricole trebuie asigurate cu legatura telefonica, internet, sa dispuna de o retea ramificata de transport.

Moldova Sociala.

De la Societatea supravietuirii - la Societatea bunastarii

Astazi cetatenii tarii trebuie sa aleaga nu intre liderii politici sau simbolurile de partid, ci intre doua modele de dezvoltare a societatii.

Primul este modelul capitalismului salbatic si egoist, fondat in baza principiilor liberalismului care actualmente falimentea.

Al doilea este modelul statului social european, o societate mai umana, in care cetatenilor le este garantat un nivel decent de viata; responsabilitatea statului de elaborarea si realizarea politicilor sociale directionate spre asigurarea unui mod de viata demn si dezvoltarea libera a omului.

Conservatismul social european presupune un rol activ al bisericii, ajutor reciproc, participarea societatii civile la proiectele sociale: eradicarea saraciei, lupta impotriva coruptiei si a birocratiei distructive.

Statul social si de drept reprezinta o continua emancipare a maselor, imbunatatirea conditiilor lor de viata. Suntem siguri, ca politica sociala, adica cheltuielile pentru invatamint, cultura, medicina nu sunt doar costuri, cum incearca sa ne convinga unii politicieni, dar, in primul rind, investitii in capitalul social si uman intr-o societate dinamica si competitiva.

Partidul UCM considera necesar si oportun de a fixa anual prin lege standardele de viata, garantate de stat cetatenilor tarii:

- cuantumul minimal al remunerarii unei ore de munca;
- cuantumul minimal al pensiei;
- cuantumul minimal al indemnizatiilor pentru maternitate si nastere;
- cuantumul indemnizatiei pentru copil;
- pachetul minimal al serviciilor accesibile si gratuite in domeniul invatamintului, ocrotirii sanatatii, culturii.

Modernizarea sistemului de invatamint si stiintei. Dezvoltarea invatamintului preuniversitar

Adoptarea noilor generatii de standarde educationale, cresterea calitatii educatiei.

Crearea unui mecanism de stimulare in vederea incurajarii celor mai buni pedagogi si a unui sistem complex si diversificat de perfectionare continua a corpului didactic.

Introducerea unui sistem complex de remunerare diferentiat a activitatii cadrelor didactice nu doar in functie de sarja didactica, dar si de multiple activitati pedagogice, pe care le presteaza.

Salariul mediu al unui pedagog nu trebuie sa fie mai mic decit salariul mediu pe economie.

Realizarea programului „Unei scoli moderne - o dotare tehnico-materiala moderna”.

Instituirea unui mecanism la nivel de stat cu referire la identificarea si sustinerea copiilor talentati.

Crearea Fondului National „Dezvoltarea educatiei”.

Elaborarea si implementarea, sub patronatul statului si Fondului National, a programelor speciale:

- Copii dotati

- Educatie profesionala
- Granturi pentru cei mai performanti pedagogi
- Pregatirea prescolara a copiilor din localitatile rurale.

Invatamintul superior si stiinta

Crearea unui Registru special al institutiilor de invatamint superior, preocupate de realizarea cercetarilor stiintifice strategice, si pregatirea specialistilor cu un nivel de calificare concurential pe plan european. Atribuirea cadrelor didactice, ce activeaza in cadrul universitatilor incluse in Registrul statului de functionari publici cu un nivel corespunzator de remunerare si acordare garantiilor sociale; pastrarea viagera a indemnizatiilor pentru titlurile stiintifice - doctor, doctor habilitat.

Elaborarea si implementarea programelor cu destinatie speciala in vederea crearii si sustinerii institutiilor stiintifice si tehnoparcurilor - incubatoarelor de tehnologii moderne pe langa universitati.

Elaborarea si realizarea programelor de asigurare cu locuinte sociale a tinerilor specialisti.

Cresterea burselor si granturilor pentru doctoranzii si tinerii specialisti pina la un nivel nu mai jos de minimul de existenta.

Crearea, in baza principalelor institutii de invatamint superior, a sistemului national al invatamintului la distanta, in vederea solutionarii problemei pregatirii si recalificarii cadrelor, precum si oferirea consultatiilor pentru businessul mic si mijlociu, inclusiv din sfera agricola.

Crearea sistemului national al educatiei continue.

Crearea infrastructurii inovationale, capabile sa asigure valorificarea cunostintelor in produse solicitate de piata, in vederea realizarii prioritatilor nationale in dezvoltarea tehnologica.

Elaborarea unui program comun al Academiei de Stiinte a RM si principalelor universitati: „Modernizarea economiei in baza tehnologiilor inovationale”.

Sanatatea natiunii si dezvoltarea sistemului de ocrotire a sanatatii

Dreptul la sanatate nu poate depinde de situatia financiara sau de statutul social al cetateanului.

Grija pentru sanatatea societatii este obiectivul strategic si prioritar, care trebuie sa fie in vizorul permanent al statului (puterii executive si legislative).

In acest sens politica UCM va fi orientata spre:

Garantarea de catre stat a asigurarilor medicale pentru someri si persoanele ramase temporar fara serviciu. Pentru cetatenii care lucreaza, asigurarea medicala urmeaza a fi procurata anual de catre intreprindere.

Imbunatatirea calitatii si cresterea accesului populatiei din mediul rural la serviciile medicale de calitate, inclusiv prin restabilirea punctelor medicale si spitalelor de circumscriptie.

Formarea in baza spitalelor raionale si orasenesti a complexelor diagnostic-curative si a serviciilor de consultatie medicala; crearea centrelor clinico-diagnostice interraionale.

Dezvoltarea serviciului de asistenta medicala primara.

Formarea in cadrul policlinicilor a sectiilor de reabilitare medico-sociala si terapie, serviciului de ingrijire, stationarelor de zi, centrelor de chirurgie ambulatorie si a ajutorului medico-social.

Reanimarea sistemului de profilaxie a tuturor maladiilor conform standardelor elaborate de Organizatia Mondiala a Sanatatii.

Implementarea unui sistem lucrativ si eficient de compensari, precum si obtinerea medicamentelor gratis conform listelor enuntate: in primul rind, de catre persoanele pentru care medicamentele sunt indispensabile (bolnavii oncologic, cardiaccii, bolnavii de diabet zaharat, pensionarii, veteranii etc.).

Prioritatile noastre sunt:

- Integrarea totala a cetatenilor Moldovei in sistemul asigurarii medicale obligatorii. Acordarea pentru persoane social vulnerabile si pentru familiile cu multi copii a posibilitatii achitarii in rate a costului politei de asigurare medicala.
- Reluarea practicii, din contul statului a controlului medical sistematic al populatiei.
- Fondarea unui sistem functional de depistare, tratare si monitorizare continua a maladiilor grave cu impact nefast nu doar asupra indicilor de sanatate, dar si asupra celor sociali-economici.
- Asigurarea totala a serviciului medical de urgenta cu personal calificat si transport. Reinnoirea anuala cu 25% a parcului auto din cadrul serviciului medical de urgenta.
- Efectuarea reparatiei capitale si reutilizarea tuturor spitalelor si maternitatilor atit in localitatile urbane, cit si in cele rurale.
- Formarea Consiliului de Supraveghere si Control (cu participarea reprezentantilor societatii civile) privind verificarea utilizarii eficiente si impartiale a mijloacelor financiare de catre Compania Nationala de Asigurari in Medicina.

Politica de tineret

Sustinerea initiativelor sociale relevante, activitatilor cu impact social major, promovate de catre tineri, uniunile de tineret si alte structuri sociale.

Acordarea asistentei in asigurarea independentei economice a tinerilor cetateni si realizarea dreptului acestora la munca.

Cultura fizica, sportul si turismul

Elaborarea unui program complex la nivel national si a unei concepii cu privire la educarea fizica a tineretului, dezvoltarea sportului si promovarea modului de viata sanatos.

Dezvoltarea infrastructurii necesare (construirea edificiilor sportive in fiecare localitate, a Centrului de pregatire a Rezervelor Olimpice, bazelor sportive) in vederea organizarii activitatilor de cultura fizica si sport.

Crearea unor structuri functionale si continuu active la capitolul informational si instructiv-educativ, capabile sa atraga populatia in practicarea culturii fizice si sportului.

Formarea activa a imaginii Moldovei de tinut propice pentru sejur, sport si turism.

Dezvoltarea programelor speciale cu privire la promovarea sportului pentru invalizi, copii orfani si cei din familiile vulnerabile.

Sustinerea dezvoltarii sistemice a miscarii olimpice din Moldova.

Crearea tuturor conditiilor necesare pentru practicarea culturii fizice de catre populatie la locul de trai.

Dezvoltarea itinerarelor turistice, ce ar include si regiunea transnistriana.

Elaborarea si implimentarea unor programe speciale de dezvoltare a sportului pentru persoanele cu handicap fizic, copii orfani si cei din familii defavorizate.

Dezvoltarea familiei

Elaborarea si implementarea programului „Locuinta accesibila” pentru familiile tinerilor specialisti, care lucreaza in sfera bugetara.

Crearea sistemului garantiilor sociale din partea statului (indemnizatii, inlesniri) pentru familiile social vulnerabile cu copii.

Realizarea programului „Statul - nanasul intregului popor” (stimularea materiala a familiilor tinere la nunta din partea statului in vederea initierii vietii familiale).

Reforma sistemului de pensii

A revedea metodologia de calculare a pensiei, a lichida diferentele discriminatorii intre pensionarii „pina” si „dupa” reforma.

Crearea sistemului „Celor 3 surse de formare a pensiilor” : statul, cetateanul, angajatorul.

Acest mecanism va permite majorarea pensiilor nu mai putin de 300 de euro lunar.

Asigurarea unor conditii decente de viata si garantarea asistentei medicale tuturor persoanelor in etate.

Pensionarilor, care au atins virsta de 70 ani, a le rambursa (100%) depozitele banesti conform libretului de economii.

Cresterea marimii pensiilor pina la nivelul minimului de existenta, fixarea unor corelatii directe intre marimea pensiei - vechimea si cotizatiile de munca.

Grija fata de invalizi

Elaborarea programului la nivel de stat „Grija fata de invalizi”, care va prevedea:

- programul de creare a locurilor de munca pentru invalizi;
- ajutor material decent invalizilor;
- programe speciale de ameliorare a deservirii medicale si sociale a invalizilor;
- imbunatatirea conditiilor de trai pentru invalizi si deschiderea centrelor de reabilitare;
- simplificarea procedurilor de acordare a gradului de invaliditate;
- construirea cailor de acces spre toate institutiile publice si crearea conditiilor speciale in transportul public.

Veteranilor de razboi si participantilor la lichidarea catastrofei de la Cernobil - o veritabila asigurare sociala din partea statului

Partidul Uniunea Centrista din Moldova, este ferm convins de necesitatea institutionalizarii unui sistem eficient de asigurare sociala a veteranilor de razboi si a participantilor la lichidarea catastrofei de la Cernobil. In acest sens este necesar de a realiza urmatoarele masuri:

- a revedea baza normativa si a o codifica in conformitate cu standardele europene;
- a implementa servicii medicale fara plata pentru persoanele ranite in actiunile militare sau care sunt invalizi, precum si procurarea cu inlesniri a preparatelor medicale pentru toti participantii la razboi si la lichidarea consecintelor catastrofei de la Cernobil;
- pentru toti participantii la razboi si la lichidarea consecintelor catastrofei de la Cernobil, a stabili calatoriile gratis in centrele raionale - vizita la medic, procurarea medicamentelor;
- persoanelor ranite in actiunile militare, precum si tuturor participantilor la lichidarea consecintelor catastrofei de la Cernobil, in conformitate cu normele juridice revazute, a acorda credite preferentiale de 100.000 lei si a defalca in mod prioritar terenuri pentru construirea caselor.
- acodarea fara plata a politelor medicale tuturor participantilor la lichidarea consecintelor catastrofei de la Cernobil, precum si veteranilor raniti in actiunile de lupta;

- adoptarea unei noi redactii a legii cu privire la veterani.

Cultura si viata spirituala

Cresterea esentiala a alocațiilor bugetare, destinate dezvoltării culturii, inclusiv creșterea esențială a salariilor și îmbunătățirea asistenței sociale pentru angajații din sfera culturii; modernizarea caselor de cultura, a teatrelor, bibliotecilor, instituțiilor de învățământ de profil din țară.

Aprobarea programului de stat privind dezvoltarea muzeelor și bibliotecilor

Crearea bazei de date a celor mai valoroase obiecte ale culturii naționale: monumentelor istorice, arheologice, arhitecturale; artei monumentale; exponatelor de muzeu; edițiilor de carte rară și prețioase.

Sustinerea artei și a tinerilor talente, educației artistice a copiilor

Elaborarea registrului de date „Tinerile talente ale Moldovei”.

Sustinerea scolilor de muzică, artistică și de artă pentru copii, instituțiilor de învățământ superior și colegiilor din domeniul culturii și artei, diverselor programe cultural-distractive ale copiilor și adolescenților din toată țara.

Stimularea și susținerea artei profesionale și uniunilor artistice

Pastrarea și dezvoltarea celor mai frumoase tradiții ale teatrului și cinematografului moldovenesc, diferitelor forme ale artei interpretative.

Realizarea proiectelor inovative în sfera teatrală și concertistică.

Crearea condițiilor necesare pentru inițierea în masă a populației Moldovei în domeniul artei, ce se prezintă a fi mijloc de asigurare a stabilității sociale, umanizare a personalității, păstrarea particularităților culturale distinctive, conștiinței și limbii naționale.

Asigurarea unei finanțări stabile pentru teatrele și structurile concertistice din țară, crearea condițiilor propice pentru înnoirea colectivelor artistice, crearea mecanismelor de protecție socială a angajaților din instituțiile de artă.

Sustinerea logistică și materială a activității uniunilor artistice și altor structuri intelectual-artistice din sfera culturii.

Dinamizarea activității Consiliului Obștesc al structurilor artistice în vederea concentrării eforturilor mediului artistic asupra direcțiilor prioritare pentru statul nostru multinațional, precum și dezvoltarea continuă a tradițiilor etnoculturale a populației Republicii Moldova.

Majorarea comenzilor de stat privind crearea unor noi opere artistice, muzicale; noilor creații dramatice și montajelor teatrale, inclusiv pentru copii și adolescenți, prin acordarea unei atenții deosebite tinerilor talente.

Unitate prin diversitate

Obiectivul primordial al Republicii Moldova - integrarea înțeleaptă și continuă a tuturor comunităților etnice conlocuitoare, într-o unică națiune politică, națiunea moldovenească, păstrând totodată diversitatea etnonațională a țării.

Natiunea moldoveneasca - reprezinta o mare familie a comunitatilor etno-culturale, pe care-i uneste spiritul unic si coeziunea scopurilor si aspiratiilor. Fundamentul, pe care se formeaza natiunea moldoveneasca, este libertatea, dreptatea, patriotismul.

Unitate in diversitate - este formula de baza a vitalitatii statului-natiune moldovenesc in perspectiva istorica.

Partidul propune sa fie creata Adunarea Etno-culturala a Moldovei, care va activa permanent, avind urmatoarele obiective:

- consolidarea si dezvoltarea statalitatii moldovenesti;
- sustinerea si statornicirea intelegerii interetnice in Moldova;
- formarea identitatii unice moldovenesti prin intermediul consolidarii etniilor din Moldova intr-o unica natiune(polietnica) moldoveneasca.

Religia. Rolul distinct al Crestinismului

Uniunea Centrista din Moldova considera, ca religia este principala componenta a mostenirii spirituale umane.

Bazindu-ne pe principiul libertatii spirituale, respectam principiile morale ale religiilor traditionale ale tuturor comunitatilor etnice din Moldova si suntem deschisi pentru colaborare cu biserica.

Vom pleda impotriva proliferarii sectelor totalitare si impotriva extremismului religios.

Crestinismul - elementul coagulant al natiunii moldovenesti

In vederea cresterii rolului si importantei Crestinismului in viata sociala se propune a fi creat Soborul Poporului Moldovenesc - organ consultativ de larga reprezentare, care va pune in discutie si va elabora recomandari privind solutionarea celor mai stringente probleme ale societatii.

Acest organ urmeaza sa intruneasca reprezentantii bisericii, organelor publice, partidelor politice, organizatiilor neguvernamentale (ONG), businessului, comunitatii interetnice.

Partidul considera, ca unul din obiectivele de importanta nationala consta in acordarea ajutorului parohiilor satesti in construirea, restaurarea si repararea bisericilor preponderent din localitatile rurale, asigurarea lucratorilor cultelor cu pensii.

Partidul pledeaza pentru formarea „pachetului social” de stat pentru slujitorii bisericii.

Partidul pledeaza pentru sporirea rolului statului in vederea contracararii actiunilor destructive ale sectelor totalitare din Moldova, care propaga idei, valori, ritualuri contrare normelor, principiilor si valorilor democratice constitutionale, credintei stramosesti, precum si valorilor, traditiilor culturale, spirituale si morale nationale.

Partidul pledeaza pentru predarea bazelor religiei in scoli.

Regiuni puternice - stat puternic

Dezvoltarea regiunilor si perfectionarea sistemului de autonomie locala

Partidul se pronunta pentru aplicarea practica in Moldova a principiilor Cartei europene a autonomiei locale. Organele administratiei locale trebuie sa obtina dreptul de a reglementa o parte considerabila a afacerilor publice si a le gestiona, actionind in limitele legii, in interesul populatiei locale si pe propria raspundere.

În procesul planificării și adoptării oricăror decizii, care vizează nemijlocit competențele administrației locale, organele puterii centrale sunt obligate să consulte autoritățile publice respective.

Principalele scopuri ale politicii regionale - întărirea unității economice a țării și ridicarea nivelului de trai și calității vieții populației, asigurarea condițiilor egale pentru dezvoltarea socială în toate regiunile Moldovei.

Principalul instrument al dezvoltării social-economice îl reprezintă dezvoltarea pe teritoriul acestora a infrastructurii sociale și de producție. În primul rând - drumurile, transportul, energia, telecomunicațiile, ocrotirea sănătății, învățământul, știința.

Este necesar de a crea centre regionale de dezvoltare a economiei inovatoare.

Suntem convinși de necesitatea creării și consolidării unor centre industriale și instructiv-științifice în orașele Balti, Tiraspol, Bender, Ribnița, Edineț, Orhei, Ungheni, Comrat, Cahul.

În localitățile rurale crearea unor clustere teritoriale de producție și a zonelor turistice și de odihnă.

Autonomia Gagauza - regiune de importanță strategică pentru Moldova

Considerăm că o eficientă și stabilă dezvoltare a autonomiei UTA Gagauzia, prosperarea ei continuă, sunt de nerealizat fără respectarea strictă a principiilor europene a integrității teritoriale și drepturilor regiunilor.

Noi considerăm absolut necesară respectarea tuturor articolelor Legii „Privind statutul juridic special al Gagauziei” adoptată în anul 1994. Revederea acestei legi în mod unilateral este inacceptabilă.

Considerăm necesară reprezentarea obligatorie a Gagauziei în ramurile puterii de stat a Republicii Moldova. Unul din viceprim-ministri guvernului trebuie să fie reprezentant al Gagauziei. În parlamentul Republicii Moldova urmează a fi prevăzută o anumită cota pentru reprezentanții Gagauziei.

Autonomia Gagauza trebuie să beneficieze de dreptul de veto special asupra hotărârilor puterii centrale, care încalcă interesele autonomiei fixate prin lege.

Formarea bugetului autonomiei UTA Gagauzia trebuie să fie exclusiv în competența autorităților Gagauziei. Toate impozitele și taxele percepute pe teritoriul Gagauziei trebuie îndreptate în bugetul Gagauz-Eri, care la rândul său trebuie să deconteze procentul stabilit în bugetul statului.

Noi susținem planurile conducerii autonomiei UTA Gagauzia de a transforma regiunea într-un „Socioecopolis” și considerăm că în caz de realizare reușită, acest proiect poate fi extins și asupra altor regiuni ale Republicii Moldova.

Reglementarea diferendului transnistrian

Pentru unificarea țării sunt necesare anumite principii de bază, acceptate de ambele părți. Aceste principii nu pot fi impuse de nici una dintre părți. Ele urmează a fi formulate în cadrul unor discuții constructive din ambele părți.

Din punctul nostru de vedere, este vorba despre următoarele principii de bază:

- integritatea teritorială a Moldovei;
- democratizarea Moldovei;
- neutralitatea Moldovei;
- demilitarizarea Moldovei;
- relațiile dintre Centru și regiuni - în baza principiului subsidiarității.

Procesul unificării țării urmează să parcurgă următoarele etape:

Prima etapă

Elaborarea de comun acord a principiilor de unificare a țării. Semnarea Convenției despre soluționarea pașnică a problemei în baza principiilor convenite.

Etapa a doua

Elaborarea și realizarea programelor și proiectelor de reintegrare economică și umanitară.

Etapa a treia

Elaborarea și discutarea amplă a proiectului de unificare a Moldovei.

Etapa a patra

Expunerea tezelor de bază ale documentului unui referendum cu participarea tuturor cetățenilor Moldovei, inclusiv a celor care locuiesc în Transnistria.

Etapa a cincea

Organizarea alegerilor generale în organele puterii de stat.

Sarcini practice prioritare:

- Recunoașterea reciprocă a documentelor și diplomelor Republicii Moldova și Transnistriei.
- Reluarea circulației feroviare prin teritoriul Transnistriei. Reluarea circulației pe calea ferată Chisinau-Odesa.
- Lansarea proiectelor economice avantajoase, în special, energetice, de transport și ecologice comune.
- Restabilirea comunicării fluviale pe Nistru.
- Garanții legislative a dreptului de proprietate pentru populația Transnistriei și companiile străine, care activează în regiune.
- Restabilirea continuă a relațiilor economice, asigurarea mobilității libere a cetățenilor pe întreg teritoriul Republicii Moldova.
- Crearea spațiului unic vamal, bancar și economic.

Prioritățile politicii externe. Formarea „centurii statelor prietene” în jurul Moldovei

Partenerii strategici ai Republicii Moldova sunt Uniunea Europeană și Federația Rusă.

Moldova va pleda pentru obținerea statutului de țară asociată a UE și aprofundarea relațiilor economice, politice și umanitare cu Rusia.

În același timp, pledăm pentru aprofundarea colaborării economice și culturale în cadrul CSI, pentru participarea reală, și nu formală, la diverse proiecte de colaborare.

Stabilirea relațiilor reciproc avantajoase și de bună vecinătate cu România și Ucraina; dezvoltarea relațiilor multilaterale cu aceste state vor fi principalele priorități ale politicii externe a Moldovei.

Considerăm a fi nejustificată nici sub aspect politic, nici economic, mentirea statutului de membru al Moldovei în cadrul organizației internaționale GUAM.

Uniunea Centristă din Moldova consideră oportun și necesar să declare că va depune toate eforturile pentru ca Republica Moldova să devină o „punte comunicatională” eficientă între Vest și Est și un teritoriu al bunelor relații și colaborării între Uniunea Europeană și țările membre ale CSI.